

CARMEN SILVA ÎN CORESPONDENȚĂ CU EMILE GALLÉ

Radu MOTOC,
inginer,
secretar al Asociației *ProBasarabia și Bucovina*, filiala Galați

---

Aflăm cu bucurie faptul că familia Gallé, prin descendenții săi, a păstrat în arhiva familie, printre alte documente, și corespondența cu Regina Elisabeta a României. Cel ce a studiat aceste documente prin amabilitatea familiei Gallé este Gabriel Badea-Păun [1], care dedică acest studiu celui care a fost criticul de artă: Radu Ionescu.

Regina Elisabeta, sub influența benefică a prietenei sale Elena Bibescu (1836-1902), începând cu anul 1890, începe să se intereseze de una din mișcările artistice franceze cele mai novatoare la acea dată și care s-a creat în jurul Școlii de sticlărie artistică de la Nancy și în special în atelierul lui Emile Gallé (1846-1904).

Elena Bibescu era fiica fruntașului politic bârlădean, Emanoil Costake-Epureanu, și soția lui Alexandru Bibescu (1842-1911), fratele mai mic al Domnitorului Gheorghe Bibescu (1842-1848). Este cunoscut faptul că Regele Carol I (1866-1914) nu încuraja relațiile cu familiile politicianilor, în timp ce tatăl tinerei Elene era ministru al justiției, se poate bănuși că șansa unei prietenii între Regina Elisabeta și Elena Bibescu era greu de crezut că va putea avea loc. Dar pasiunea comună pentru muzică a învins eticheta impusă de severul Rege, cunoscând faptul că Elena Bibescu era o foarte bună pianistă. În salonul ei din Paris și-a început cariera europeană George Enescu. Tot acolo fiii Elenei, Emanuel și Anton Bibescu, l-au cunoscut pe Marcel Proust, devenind prietenii acestuia și apoi „eroi” ai universului proustian, ai „Timpului pierdut” [2].

Elena Bibescu admiratoare a celebrului deja sticlar Emile Gallé, în luna iunie 1898, decide să ofere un vas confecționat de acesta Reginei Elisabeta. Acest cadou intitulat *Cupa de miere* se află în prezent în Muzeul Național de Artă și cu această ocazie intenționează să facă tot posibilul ca Regina Elisabeta să cunoască personal pe Emile Gallé. Într-o scrisoare din 9 iunie 1898 adresată celebrului sticlar, Elena Bibescu pune la cale această vizită la București, dar, în același timp, comandă o vază intitulată *Floarea Regine* (după 1948 această floare rară care crește numai pe stânci izolate, greu accesibile, va fi denumită *floare de ecolț*, tocmai pentru a elimina cuvântul Regină). Un exemplar din acest vas se găsește la Muzeul Școlii din Nancy.

Gallé și Carmen Sylva nu se vor întâlni vreodată, cu toate că Regina l-a invitat în mai multe rânduri să vină în România. Regina Elisabeta, după un schimb de scrisori cu Gallé (astăzi păstrate la Muzeul Orsay din Paris), oferă acestuia un exemplar cu autograf din volumul recent scris *Monsieur Hampelmann*.

Urmează alte comenzi în sticlă stratificată, intitulate *Carmen Sylva*, neidentificat până în prezent și *Lumânare*, care reprezintă o capodoperă a celor care lucrau în atelierul lui Gallé. Lucrarea reprezintă o lumânare care se scurge pe vasul în care este așezată. *Lu-mânarea* în prezent pierdută ajunge la București la Palatul Regal pe 5 ianuarie 1901, în ziua Crăciunului pe stil vechi. În aceeași zi Regina îi expediază lui Gallé o telegramă „*Lumânarea* a sosit, un poem profund, o rugăciune în sticlă”. Succesul acestor *Lumânări* a fost așa de mare, încât Carmen Sylva va mai comanda patru exemplare cu inscripționări diferite, deși erau identice ca formă. Unul îl va oferi mamei sale (el s-a distrus în bombardamentele din cel de al doilea Război Mondial), unul principesei moștenitoare Maria, unul prietenei sale Elena Bibescu (amândouă pierdute), ultimul nepoatei sale, tinerei Regine Wilhelmina a Olandei (1880-1962), singura *Lumânare* care a ajuns până în zilele noastre.

Identificarea acestor lucrări în sticlă stratificată constituie o mare problemă pentru experți, care în prezent se confruntă cu nenumărate copii și falsuri. În ultimii 25 de ani după această metodă se execută la Buzău o gamă foarte largă de gallé-uri, unele din ele iscălite cu numele de Gallé și mai nou cu titulatura tip Gallé.

NOTE

1. „În jurul unei corespondențe inedite: Carmen Sylva-Emile Gallé, piese din arhiva privată a succesiunii Gallé” de Gabriel Badea-Păun.

Gabriel Badea-Păun este istoric de artă și eseist. S-a născut, în 1973, la Sinaia. A absolvit Facultatea de istorie a Universității București. Este doctor în istoria artei al Universității Paris IV-Sorbona cu o teză despre *Antonio de La Gandara* (1861-1917), un *portraitiste de la Belle Epoque*. Colaborează cu articole de istoria artei la reviste de prestigiu din România, Franța și Anglia.

Opere publicate:

- *Le Portrait mondain*, Paris, Chitadelles st Mazenod, The Society potrait, New York, Vendome Press si Londra.
- *Carmen Sylva, uimitoarea Regină Elisabeta a României*, București, Humanitas, 2003 și ediție revăzută și adăugită în 2007
- *Monarhii europene. Marile modele. 1848-1914*, București, Silex, 1997. în colaborare cu Ion Bulei.

Ediții și prefețe:

- Eugen Wolbe, *Regele Ferdinand al României*, prefață, București, Humanitas, 2004
- Carmen Sylva, *Versuri alese*, ediție, prefață și cronologie, București, Eminescu, 1998

2. Mihai Dim. Sturdza. *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească*, București, Editura Simetria, 2004, p. 490-492.